

EXAMENUL NAȚIONAL PENTRU DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR
14 iulie 2026
Probă scrisă
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Varianta 2

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de patru ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Citește cu atenție textul următor:

Erau odată într-un sat doi frați și amândoi erau însurați. Cel mai mare era harnic, grijuliu și chiabur, pentru că unde punea el mâna punea și Dumnezeu mila, dar n-avea copii. Iară cel mai mic era sarac. De multe ori fugea el de noroc și norocul de dânsul, căci era leneș, nechitit la minte și nechibzuit la trebi; și-apoi mai avea și o mulțime de copii!

Nevasta acestui sarac era muncitoare și bună la inimă, iar a celui bogat era pestriță la mațe și foarte zgârcită. Vorba veche: „Tot un bou ș-o belea”. Fratele cel sarac – sarac să fie de păcate! – tot avea și el o păreche de boi, dar colè: porumbi la păr, tineri, nalți de trup, țepoși la coarne, amundoi cudalbi, țințați în frunte, ciolănoși și groși, cum sunt mai buni de înjugat la car, de ieșit cu dâșii în lume și de făcut treabă. Dar plug, grapă, teleagă, sanie, car, tânjală, cârceie, coasă, hreapcă, țăpoi, greblă și câte alte lucruri ce trebuiesc omului gospodar nici că se aflau la casa acestui om nesocotit. Și când avea trebuință de asemenea lucruri, totdeauna supăra pe alții, iară mai ales pe frate-său, care avea de toate. Nevasta celui bogat de multe ori făcea zile fripte bărbatului, ca să-l poată descotorosi odată de frate-său. Ea zicea adeseori:

— Frate, frate, dar pita-i cu bani, barbate.

— Apoi dă, măi nevastă, sângele apă nu se face. Dacă nu l-oiu ajuta eu, cine să-l ajute?

Nevasta, nemaiaivând încotro, tăcea și înghițea noduri. Toate ca toate, dar carul său era de haimana. Nu treceau două-trei zile la mijloc, și se trezea la ușa ei cu Dănilă, cumnatu-său, cerând să-i împrumute carul: ba să-și aducă lemne din pădure, ba făină de la moară, ba căpiți din țarină, ba multe de toate.

— Măi frate, zise într-o zi cel mai mare istuilalt; mi-e lehamite de frăția noastră!... Tu ai boi, de ce nu-ți închipuiești ș-un car? Al meu l-ai hârbuit de tot. Hodorog! încolo, hodorog! pe dincolo, carul se strică. Și-apoi, știi vorba ceea: „Dă-ți, popă, pintenii și bate iapa cu călcâiele”.

— Apoi, dă, frate, zise istalalt, scărpinându-se în cap, ce să fac?

— Ce să faci? Să te-nvăț eu: boii tăi sunt mari și frumoși; ie-i și-i du la iarmaroc, vinde-i și cumpără alții mai mici și mai ieftini, iar cu banii rămași cumpără-ți și un car, și iaca te-ai făcut gospodar.

— Ia, știi că nu m-ai învățat rău? Așa am să fac.

Zicând aceste, se duce la dânsul acasă, își iè boii de-o funie și pornește cu ei spre târg. Dar, cum am spus, omul nostru era un om de aceia căruia-i mânca câinii din traistă, și toate trebile, câte le făcea, le făcea pe dos. Târgul era cam departe, și iarmarocul pe sfârșite. Dar cine poate sta împotriva lui Dănilă Prepeleac? (că așa îi era porecla, pentru că atâta odor avea și el pe lângă casă făcut de mâna lui). El tuflește cușma pe cap, o îndeasă pe urechi și habar n-are: „Nici nu-i pasă de Năstasă; de Nichita, nici atâta”.

Mergând el cu Duman și Tălășman ai săi, tot înainte spre iarmaroc, tocmai pe când suia un deal lung și trăgănat, alt om venea dinspre târg cu un car nou, ce și-l cumpăraseră chiar atunci și pe care îl trăgea cu mânele singur, la vale cu proptele și la deal cu opintele.

— Stăi, prietene, zise ist cu boii, care se tot smunceau din funie, văzând troscotul cel fraged și mândru de pe lângă drum. Stăi puțin cu carul, c-am să-ți spun ceva.

— Eu aș sta, dar nu prea vrè el să steie. Dar ce ai să-mi spui?

— Carul dumitale parcă merge singur.

— D-apoi... mai singur, nu-l vezi?

— Prietene, știi una?

— Știu dacă mi-i spune.

— Hai să facem treampa: dă-mi carul și na-ți boii. Nu vreu să le mai port grija în spate: ba fân, ba ocol, ba să nu-i mănânce lupii, ba de multe de toate... Oiu fi eu vrednic să trag un car, mai ales dacă merge singur.

— Șuguiеști, măi omule, ori ți-e într-adins?
— Ba nu șuguiesc, zise Dănilă.
— Apoi dar, te văd că ești bun mehenghiu, zise cel cu carul; m-ai găsit într-un chef bun; hai, noroc să dea Dumnezeu! Să-ți aibi parte de car, și eu de boi!
Apoi dă carul, își iе boii, pleacă pe costișă într-o parte spre pădure și se cam mai duce. Istalalt, adecă Dănilă, zice în gândul său:
„Taci, că-i cu buche; l-am potcovit bine! De nu cumva s-ar răzgândi [...].”
Apoi își iе și el carul și pornește tot la vale înapoi spre casă.

Ion Creangă, *Dănilă Prepeleac*

Redactează un eseu de minimum 600 de cuvinte, în care să interpretezi opera literară reprodusă mai sus, având în vedere următoarele:

- situarea textului dat în contextul creației lui Ion Creangă; 4 puncte
- raportarea textului dat la contextul cultural în care a fost creat, prin analizarea a două principii estetice identificate; 4 puncte
- evidențierea temei și a semnificațiilor textului, prin interpretarea a două secvențe/episoade; 6 puncte
- compararea textului dat cu un alt text din opera autorului, prezentând o asemănare și o deosebire, prin raportare la elemente de compoziție, de structură sau de limbaj; 6 puncte
- formularea unui punct de vedere referitor la viziunea despre lume a autorului prin valorificarea unei referințe critice/de istorie literară. 4 puncte

Pentru conținutul eseului, se acordă **24 de puncte**, iar pentru redactarea eseului, se acordă **6 puncte** (organizarea ideilor în scris și exprimarea corespunzătoare a ideilor, utilizarea limbii literare – 1 punct; analiză și argumentare – 2 puncte; utilizarea limbajului de specialitate – 1 punct; ortografie și punctuație – 2 puncte).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseu trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Notă! În redactarea răspunsurilor, se va ține cont de *Gramatica limbii române*, Editura Academiei Române, 2005.

A. Prezintă noțiunea gramaticală a formelor verbale nepersonale.

20 de puncte

În elaborarea răspunsului, vei avea în vedere:

- menționarea formelor verbale nepersonale; 2 puncte
- precizarea a patru caracteristici morfosintactice ale formelor verbale nepersonale; 4 puncte
- prezentarea structurii morfematice a fiecărei forme verbale nepersonale; 8 puncte
- exemplificarea, prin câte un enunț, a trei funcții sintactice diferite ale unei forme verbale nepersonale, la alegere. 6 puncte

B. Rezolvă exercițiile următoare, scriind pe foaia de examen numărul cerinței și litera corespunzătoare răspunsului corect.

10 puncte

1. În cuvintele: *oricât, copaci, strai, geamgiu*, „i” este, în ordine:

- a. vocală, semivocală, semivocală, fără valoare fonetică.
- b. șoptit/scurt, fără valoare fonetică, semivocală, vocală.
- c. șoptit/scurt, fără valoare fonetică, semivocală, semivocală.
- d. semivocală, șoptit/scurt, semivocală, semivocală.

2. Cuvintele *dicționar, mausoleu* sunt corect despărțite în silabe în seria:

- a. dic-ți-o-nar, ma-u-so-leu.
- b. dic-ți-o-nar, mau-so-leu.
- c. dic-țio-nar, ma-u-so-leu.
- d. dic-țio-nar, mau-so-leu.

3. Seria care conține doar cuvinte care intră în relație de omonimie este:
- baie, vagon, oglindă.
 - lună, taler, echer.
 - port, banc, masă.
 - val, semnal, creion.
4. Seria care conține toate substantivele scrise corect este:
- babysitter, blush, bodyguard, booking.
 - baibisităr, blaș, badigard, buching.
 - babysitter, blaș, bodyguard, buching.
 - babysităr, blush, bodyguard, booking.
5. Numărul cuvintelor aflate în cazul nominativ din enunțul „Neștiindu-se adevărul, nimeni nu s-a mai grăbit să se implice în derularea proiectului, putându-se întâmpla orice, deoarece cauzele respingerii bugetului nu erau clarificate de agenție, ceea ce explică rezerva pe care o aveau toți aceia care, inițial, se înscriaseră.” este de:
- șapte.
 - opt.
 - nouă.
 - zece.
6. Au valoare morfologică de verb predicativ ambele cuvinte subliniate în enunțurile din seria:
- Uite-l pe Andrei!; Uitați de fiecare dată ce v-am spus și asta începe să devină deranjant!
 - Uită-l pe Andrei, colegul meu!; Uite ce v-a supărat: că viața vă mai oferă și necazuri!
 - Uitați ce a fost, nu merită să vă încărcăți memoria!; Uite cum puteți rezolva această problemă!
 - Uită-te mereu în jur, ca să nu pățești ceva! Uit-o, nu are rost să o mai consideri prietenă!
7. Numărul complementelor indirecte realizate pronominal în enunțul „Am cumpărat un aspirator modern, util oricărei gospodine și mi-am propus să fac un filmuleț să explic cui vrea să achiziționeze ceva asemănător acestuia.” este:
- patru.
 - două.
 - trei.
 - unu.
8. În fraza „Deși este octombrie, vremea are să fie călduroasă, cum este anunțat pe toate canalele, de vreme ce întreaga planetă este într-o continuă schimbare a climei, așa că noi vom pleca în concediu.” propozițiile sunt în ordine:
- concesivă, principală, circumstanțială de mod, circumstanțială de timp, principală.
 - concesivă, principală, completivă directă, circumstanțială de mod, circumstanțială de cauză, circumstanțială consecutivă.
 - concesivă, principală, completivă directă, circumstanțială de mod, circumstanțială de timp, circumstanțială consecutivă.
 - concesivă, principală, circumstanțială de mod, circumstanțială de cauză, principală.
- Notă!** Propozițiile sunt date în ordinea în care se succedă predicatele lor în frază.
9. Se dau afirmațiile: 1. O propoziție principală e întotdeauna și regentă.; 2. Două propoziții subordonate de același fel și care au același regent sunt coordonate.; 3. O propoziție secundară poate fi în același timp și regentă.; 4. La nivelul frazei, subordonarea se poate realiza, rar, și prin juxtapunere. Sunt corecte:
- toate.
 - numai 1, 2, 3.
 - numai 1 și 3.
 - numai 2, 3 și 4.
10. În enunțul „Au promis să pună la punct ultimile aspecte, inclusiv două zeci de metri de pânză pentru cortină, mai ales că în ceea ce privesc costumele nici unul dintre noi nu te putem ajuta.” există:
- patru greșeli.
 - cinci greșeli.
 - șapte greșeli.
 - opt greșeli.
- Notă!** Se vor număra greșelile de orice fel.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

A. Alege una dintre următoarele secvențe din programele școlare în vigoare:

2. Receptarea textului scris de diverse tipuri

2.1. Identificarea informațiilor importante din texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale

2.2. Identificarea temei și a ideilor principale și secundare din texte diverse

Domeniul de conținut	Conținuturi asociate
LECTURĂ	– Tipare textuale de structurare a ideilor: narativ, descriptiv, explicativ • Cuvinte-cheie, idee principală, idee secundară, temă • Planul simplu de idei. Planul dezvoltat de idei • Textul narativ ○ Narativul literar. Acțiune, personaj, timp, spațiu

Programa școlară, limba și literatura română – clasa a V-a,
aprobată prin ordin al ministrului nr. 3393/28.02.2017

2. Folosirea instrumentelor de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare

Competențe specifice	Conținuturi asociate		
	Trunchi comun	CD tip A*	CD tip B**
2.3. Identificarea și analiza elementelor de compoziție și de limbaj în textul poetic	– titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, elemente de recurență (motiv poetic, leitmotiv); – figuri semantice (tropi); ○ elemente de prozodie; ○ poezie epică, poezie lirică – instanțele comunicării în textul poetic; – momente ale evoluției poeziei în literatura română		– lirism obiectiv și lirism subiectiv

Programa școlară, limba și literatura română – clasa a X-a, ciclul superior al liceului,
aprobată prin ordin al ministrului nr. 5099/09.09.2009

B. Alege unul dintre cele două texte:

Textul 1 – Ion Creangă, *Dănilă Prepeleac*

Textul 2 – Tudor Arghezi, *Gravură*

Astăzi, soarele, prin ceață,
S-a născut din haos, mort,
Pe-nserata dimineată,
Cenușie ca un cort.

Pe când sufletul coboară,
Melancolic, pe-amintiri,
Ca o pulbere ușoară
De scânteii și licăriri,

Peste cărțile din care
Se deșteaptă musc trezit
De pe foi ce-au putrezit
Prin unghere de sertare,

Orologiul, ploaia-n urmă
Și cu inima-ntr-un ritm,
Bat secunde ce-n turmă
Nencetat au tot murit.

Și ce liniște se-așterne!
Și cum sufletul se-aude,
Scuturând aripe ude
Peste brumele eterne!

Dintr-a mea singurătate
Las în voie timpul viu,
Care știe ce nu știu,
Și prin veacuri destrămate
Fac cu pana semn și scriu.

Tudor Arghezi, *Gravură* (vol. *Cuvinte potrivite*)

1. Construieste, în minimum 400 de cuvinte, o secvență didactică prin care să formezi/să dezvolti competența specifică aleasă, valorificând unul dintre cele două texte date. **20 de puncte**

Vei avea în vedere:

- evidențierea relației dintre competență, conținutul asociat ales și două obiective ale parcursului didactic propus; 4 puncte
- justificarea alegerii tiparului de proiectare a secvenței didactice și a demersului propriu-zis (etapele receptării/ale învățării); 4 puncte
- prezentarea modului în care se desfășoară secvența didactică, prin ilustrarea a două metode/tehnici/procedee adecvate obiectivelor propuse; 4 puncte
- descrierea unei forme adecvate de organizare a colectivului de elevi și a unei strategii de comunicare și/sau de evaluare. 4 puncte

Notă! Se acordă **4 puncte** pentru redactare (utilizarea limbii literare și a limbajului de specialitate – 1 punct, organizarea ideilor în scris – 1 punct, ortografie – 1 punct, respectarea normelor de punctuație – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, rezolvarea trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

2. Alcătuieste doi itemi semiobiectivi, de tip diferit, pentru a evalua una dintre cele două competențe date, precizând câte un avantaj și câte un dezavantaj ale utilizării fiecărui item. **10 puncte**